

Prevođenje i engleski jezik kao svjetska *lingua franca*

dr. Jim Hlavač

Translation & Interpreting Studies, Monash University, Melbourne

Sažetak

Prevođenje je aktivnost koja obuhvaća tumačenje značenja nekog teksta odn. govora na jednom jeziku (izvorni tekst) i stvaranje novog, ekvivalentnog teksta odn. govora na nekom drugom jeziku (ciljni tekst odn. govor koji se naziva i prijevodom). Preduvjet prevođenja je potreba da se poruka (u pisanom ili govornom obliku) prenese na drugi jezik. U isto vrijeme, danas smo svjedoci širenja engleskoga jezika diljem svijeta tako da se polako dovodi u pitanje potrebnosti prevođenja mnogih tekstova odn. govora kada 'skoro svi donekle' razumiju engleski jezik i koriste ga kao novu svjetsku *lingua francu*. Prema Kachruu (1992) engleski se jezik raširio izvan tzv. zemalja Unutarnjeg kruga (npr. Velika Britanija, SAD, Kanada, Australija itd.) i izvan zemalja Vanjskog kruga (npr. Indija, JAR, Singapur, Malta) tako da se danas vrlo često koristi i u Širem krugu daljnjih zemalja u kojima se engleski jezik nije donedavno koristio (npr. Rusija, Vijetnam, Argentina pa i Hrvatska). Statistički gledano, većina autora svih pisanih tekstova na engleskom jeziku i većina govornika koji se služe engleskim jezikom u usmenom obliku sada **nisu** izvorni govornici engleskog jezika. Znači li ovo da će prevođenje uskoro biti suvišno odn. nepotrebno zbog univerzalnog poznavanja engleskog jezika? Odgovor na to pitanje je dvosmislen: s jedne strane u nekim situacijama doći će do smanjivanja korištenja prevoditeljskih usluga; s druge strane proces globalizacije koji je u prvom redu omogućio raširivanje engleskog jezika zahtijeva da se tekstovi i govori prevode na druge jezike jer u svim zemljama i među svim jezičnim skupinama postoji potreba da se sve informacije pružaju na njihovom jeziku ili bolje rečeno skoro sve jezične zajednice žele dobivati sve, razne i različite oblike diskursa u globaliziranom svijetu. Uz to postoje moćne institucije poput EU-a koje garantiraju prevođenje gotovo svih pisanih i govornih tekstova na sve službene (i samo na službene!) jezike unutar svoje organizacije kao indikator koji odražava višejezični karakter 28 zemalja članica EU-a.

U sadašnje vrijeme imamo sljedeće pojave i karakteristike prevođenja: smanjenje učestalosti i obujma prevođenja između nekih jezika zbog upotrebe engleskog kao zajedničkog jezika; povećanje učestalosti i obujma prevođenja i zbog proširivanja komunikacija s budućim primateljima (i konzumentima) u zemljama i jezičnim skupinama koje prije nisu imale visoku potrebu za prevoditeljskim uslugama i zbog proceduralnih regulativa koji propisuju da svi važni dokumenti moraju biti prevedeni. Uz to, uočljive su razlike u učestalosti i jezičnom smjeru prevođenja između Europe, zemalja tzv. Novog svijeta (npr. SAD, Kanada, Australija, Argentina) i Azije. Izlaganje će, uz temu prevođenje, dotaknuti pojmove kao što su 'lokalizacija', 'globalizacija' i 'izvorno govorništvo' i usporediti višejezične karakteristike zemlje doseljenika kao što je Australija s europskom zemljom poput Hrvatske koja se nominalno uzima kao jezično homogena zemlja, ali koja ima višejezično povijesno nasljeđe i višejezično okruženje.

Kachru, Braj (1992). World Englishes: approaches, issues and resources. *Language Teaching* 25/1. 1-14.